

Narodni Socijalist

Uredništvo je v „Narodnem domu“, I. nadstropje.
Upravništvo na Marijinem trgu št. 8. — Telefon št. 44.

Dopisi naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto.

„Narodni Socijalist“ velja v Ljubljani in po pošti:
celo leto naprej . . . K 16.— četrt leta . . . . . K 4.—
pol leta . . . . . K 8.— en mesec . . . . . K 1-50

Oglase se računa po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok
ter 45 mm širok prostor za enkrat 40 v, za večkrat popust

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Najvažnejše iz organizacijskega reda Nar. soc. stranke.

Ker se že ustanavljajo krajevne politične organizacije NSS, obveščamo tem potom vodstva teh organizacij o najnujnejšem iz organizacijskega reda NSS. Izrecno opozarjamo, da je to samo izvleček, ki se tika le poslovanja krajevnih organizacij in naj istim služi v porabo toliko časa, da bode na obnem zboru stranke sprejet definitivni organizacijski red. Krajevne organizacije prosimo, da predloženi poslovni red premislijo in stavijo na obnem zboru predloge za eventualne izpremembe.

Člani.

Član NSS postane lahko vsak državljani ali državljanka, ki ima neomadeževano preteklost in izjavi, da se strinja z načeli in delom stranke, ter plača strankni davek, kojega višino določijo vsakoletno strankin občni zbor. Člane sprejema krajevni odbor, ki o tem takoj poroča vodstvu stranke. Če tekom 14 dni po obvestilu ne dobi krajevni odbor od vodstva stranke nikakega ugovora proti sprejetju novih članov, je smatrati člana definitivno za sprejetega in krajevni odbor izda novim članom člansko izkaznico. Oseba, ki bi se od krajevnega odbora ne sprejela, ima pravico pritožiti se na sestaneke krajevnih organizacij svojega kraja in proti razsodbi iste na vodstvo stranke, ki odloča končno veljavno.

Strankin davek.

V dosego svojih ciljev potrebuje stranka denarnih sredstev, ki jih je edino mogoče dobiti z davkom, ki ga plačujejo v stranki organizirani somišljeniki. Razen rednih letnih prispevkov so pa člani tudi dolžni z zbirkami in osebnimi darili podpirati ob vsaki nadeži se priliki strankino gmetno stanje.

Redni strankin davek pobere vsako leto blagajnik krajevnih organizacij ter pošlje denar najkasneje do 20. januarja dotičnega leta na izvrševalni odbor (vodstvo stranke). Ob enem s tem denarjem je poslati tudi natančen imenik vseh, ki so plačali strankin davek. Na podlagi teh list ugotovi krajevna organizacija število zaupnikov z glasovalno pravico za strankin občni zbor.

Krajevna organizacija.

Temelje cele organizacije je krajevna organizacija, ki naj se ustanovi po potrebi v vsakem kraju, kjer ima stranka vsaj dvajset organiziranih članov in ki lahko od slučaja do slučaja obsega tudi več krajev ali občin. V večjih krajih pa se s privoljenjem izvrševalnega odbora lahko ustanovi več krajevnih organizacij.

Strankin davek plačujoči člani izvolijo na sestanku vodstvo krajevnih organizacij. To vodstvo sestoji iz predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika, stalnega poročevalca strankin tiska ter po potrebi do sedem drugih odbornikov in dveh preglednikov računov. Razen tega pripadajo odboru tudi vsi od stranke v javne korporacije izvoljeni člani. Vodstvo krajevnih organizacij sklicuje sejo vsaj enkrat na mesec. Glavno zborovanje pa se vrši vsako leto meseca januarja. Na glavnem

zborovanju se izvoli odbor za novo poslovno leto. Funkcionarji krajevnih organizacij smejo biti le dobri, neomadeževani in značajni člani stranke.

Delokrog krajevnih organizacij.

1. Odbor krajevnih organizacij vodi volitve v svojem okraju v vse zakonodajne zbornice, občinske in okrajne zastope, v kulturne in gospodarske organizacije. Za tozadavne volitve sestavi odbor kraj. organizacije kandidatno listo ter skliče nato na zborovanje vse člane dotične organizacije, da listo potrdijo ali izpremenijo.

2. Vodi imenike volilcev za vse javne korporacije ter zbira vso politično statistiko, ki se tiče njegovega okraja. En prepis imenikov in statistike je vpslati na izvrševalni odbor.

3. V vseh slučajih, o kojih si krajevni odbor ni popolnoma na jasnem, se obrača na izvrševalni odbor za nasvet.

4. Ako se kak član pregreši proti strankinemu programu ali disciplini, razsodi o tem krajevni odbor. Proti razsodbi krajevnega odbora ima član pravico pritožbe na občni zbor krajevnih organizacij in nadalje na izvrševalni odbor.

5. Sklicevati shode po potrebi, pa najmanj vsako četrtletje in sicer po seji širšega izvrševalnega odbora.

6. Predsednik krajevnih organizacij je obenem član „Širšega izvrševalnega odbora“. Ako je on zadržan, ga nadomestuje podpredsednik ali tajnik.

Predsednik vodi odborove seje, občni zbor krajevnih organizacij ter vse strankine politične shode svojega okraja.

7. Odbor krajevnih organizacij je odgovoren za izvršitev vseh sklepov krajevnega odbora in za izvršitev vseh navodil izvrševalnega odbora.

8. Krajevni odbor pobira članarino in je odgovoren za denarni promet, ima nalogo voditi natančno knjigovodstvo vsega denarnega prometa, ter podati na obnem zboru račun za preteklo dobo.

9. Krajevni odbor pazi na disciplino svojih članov ter poroča o vsem delovanju na izvrševalni odbor.

Za letošnje drugo polletje je sklenil pripravljati odbor strankin davek v višini 2 K, ki naj se pobira od članov pri vstopu in se polovico celokupne svote pošlje pripravljalnemu odboru.

Cilji Narodno-socijalne stranke.

Poročal na zboru zaupnikov NSS tajnik NSZ
tov. Ivan Tavčar.

III.

Narodni socijalizem je zastopnik izkoriščanih. Družba se deli v dva razreda: na razred posedujočih in neposedujočih. Na razred tistih, ki so danes izkoriščani, tlačeni in brezpravni, in na razred onih, ki s pomočjo gospodarske nadvlade žive v izobilju in si neopravičeno prilastčujejo skoraj ves delež na produkciji. Imamo na zdravo razmerje med gospodujočimi in podložnimi. Boj med obema razredoma je neizogiben. Narodni socijalizem zato priznava nujnost razrednega boja.

Dejstvo je, da kapitalist še nikdar ni imel smisla za splošnost, in da je bila edina njegova skrb, da si je množil

premoženje. Ali je bilo to stremenje doseženo poštenim, ali nepoštenim potom, je kaj malo brigalo kapitaliste. Samo, da je bil požrešni in nenasitni zlati Moloh nasičen. Tisti, ki žive od dela, svojih rok so s kletvijo na ustih in s težkim srcem prenašali gospodarstvo kapitalizma in ga posebno težko danes prenašajo, ko si s trudopolnim delom ne prisluzijo niti toliko, da bi lahko živeli. Delavsko ljudstvo žrtvuje edino svoje premoženje: svojo delavsko moč. Ko to izgubi je obsojeno na pogin. Svoje družine ne more zdrževati in otroci so izpostavljeni največjim življenjskim neprilikom, ki onemogočujejo vsaki zgled na boljšo bodočnost. Obupni krik tisočev in tisočev kliče po odpomoči, da jih rešimo okov kapitalizma.

Kapital se nevzdržoma združuje v enih rokah in se gromadi v neizmernost. Človek bi mislil, da živimo v državi zgrajeni na socijalnih principih, a naletimo vsepovsod na brezsrčnost kapitalistov, ki pljujejo na ljudsko pravo. V naši državi še do danes nismo imeli priliko ugotoviti, da se je kaj ukrenilo proti kapitalistični kugi. Večkrat zgleđa tako, kot da imamo takozvano ljudsko zastopstvo in ministre za to, da podpro tega ali onega veleindustrijalca in velebankirja, da še naprej sesajajo in izmozgavajo brezpravni proletarijat, ki je danes ubožen tako, kot mogoče še nikdar preje. Niti ukradenega denarja vojnih dobičkarjev ne konfiscirajo in hočejo čakati toliko časa, da ga bodo lahko poskrili in zatajili. Ti ubogi konsument, plačuj vse davščine, plačuj visoke carine da pogineš v lastni revščini.

Do državne samostojnosti nas je predvsem izžemal tudi kapitalizem. Sedaj, ko so temu pristigli peroti, prihaja jugoslovanski kapitalist, ki je navadno še slabši od prednika. Kaj mu je mari narod, kaj država in revno ljudstvo, samo, da je njegovi požrešnosti po bogastvu zadoščeno. Vsa državna uprava je dosedaj še brez dvoma v rokah meščansko kapitalistične družbe. Ne samo državna uprava, ampak sploh ves ustroj jugoslovanske družbe preobvladuje kapitalizem.

Zato je naša najvažnejša naloga, da se odločimo za brezobziren boj z onimi troji družbe, ki hočejo živeti v izobilju na stroške drugih. Tukaj ne smemo poznati nobenih kompromisov, ker bi s tem zadali svojemu najvišjemu stremljenju po socijalni pravičnosti in enakosti smrtni udarec. Zato še enkrat: neizprosno boj kapitalizmu in neizprosno boj meščansko kapitalistični družbi.

Seveda pa vemo, da družabnega reda ne moremo čez noč popolnoma preurediti. Smo proti vsakemu nasilstvu in verujemo v razvojno razrešitev kričečih družabnih razmer. Nasilstvo rodi odpor in odpor zopet nasilstvo. Na ta način imamo diktaturo na vse strani. Odklanjamo one temne elemente med nami, ki v znamenju preustrojitve družabnega reda, komunizma in boljše vize mislijo na pobojevanje, ropanja in anarhijo. Anarhije ne bomo nikdar dopustili v naši mladi državi, ki je še tako narahlo zgrajena, da jo zna vsak najmanjši nered razbiti, ali vsaj gospodarsko upropastiti. Anarhije se moramo ubraniti posebno tudi zato,

ker na anarhijo ščuvajo pri nas ljudje, ki niso in ne bodo naši prijatelji. V njihovem nečednem ravnanju jih spremlja le misel sovraštva in zavist do naše državne samostojnosti. Domovino hočemo očuvati vsake nesreče, ker bi bilo pri tem zopet predvsem tepeno delavsko ljudstvo.

IV.

Vse današnje države se smatrajo za več ali manj demokratične. Tudi nobena stranka v državi se ne upa izjaviti vsaj na papirju, da je proti demokratizmu.

Demokratizem tedaj zmaguje povsod. Vendar pa so velike razlike med demokratizmom enega naroda in drugega. Vzemimo le demokratizem v Ameriki in na Francoskem.

Za našo edinstveno državo, ki se poraja v dobi, ko je zmagala — vsaj formalno se govori tako — zapadna demokracija nad zadnjimi ostanki germanskega in pruskega absolutizma, zahtevamo, da se sezida na najširših demokratičnih temeljih.

Pri razmišljanju, za katero demokracijo se odločimo, prihaja predvsem v uvaževanje dejstvo, da naša država ni bila ustvarjena z vojaško okupacijo, temveč z narodno revolucijo, z revolucijo od spodaj! Če je imel narod toliko pravnih sil, da je izvedel revolucijo mirno, dostojno in načrtoma, tedaj se mu ne sme odrekati sposobnost in pravica do najširše demokracije.

Le tisti, ki je izvedel revolucijo in s tem položil temelje za našo državo, le tisti je nositelj suverenosti in to je bil narod. Vsa državna moč temelji na narodovi suverenosti, ta je pravni vir državnega gospodarstva.

Narodna suverenost se mora pa tudi praktično izražati v tem, da o svoji ustavi, o temeljnih zakonih narodne države odloči narod s popolnim zborom volilcev sam direktno, ne pa posredno po poslancih ali konstituenti, temveč z ljudskim glasovanjem. Narod, ki je državo ustvaril, naj odloči, kakšna ta država bodi.

Tudi sicer ima narod pravico odločevati nad biti ali ne biti zakonov. Pravica referenda, v katerem se narod izjavi, o od ljudskega zastopstva sprejetem zakonu, je le posledica narodne suverenosti. Narod ima tudi pravico staviti predlog, da se napravi kak zakon, to je narod ima pravico inicijative.

Vsega zakonodajnega dela pa ne more narod izvršiti sam neposredno in zato voli iz sebe državne organe v pravem pomenu besede to je parlament, ali ljudsko zastopstvo, temeljem splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice s proporcem. Ministrstvo se sestavlja iz parlamenta (parlamentarna vlada) in je njemu odgovorna. Smo v splošnem za centralizem, vendar za močno krajevno in službeno decentralizacijo. V gospodarskih, socijalnih in kulturnih odnosih je nedvomno potrebna decentralizacija posameznih delov našega troimenega naroda.

Iz povedanega je jasno razvidna velika razlika, ki nas loči od obstoječih političnih strank. Vsak kompromis je nemogoč. Potreba po ustanovitvi narodno-socijalne stranke je očitna. V svojih vrstah hočemo zdru-

žiti vse, ki trpe na neznošnih socijalnih razmerah in si hočemo ustvariti boljše bodočnost. V svoje vrste vabimo vse, ki čutijo nedostojnost mezdne delavnega razmerja, vse, ki jim trdo delo ne prinaša drugega, kot borni vsakdanji kruh. V boj gremo proti kapitalizmu in internacijonalni. Pridružite se našemu boju in delu za najbednejše med bednimi. Bodite uverjeni, da je zmaga naša, ker je pravica na naši strani. Zato: Proč s meščansko kapitalistično družbo! Proč z internacijonalnimi izdajalci ubogega naroda! Živel narodno-socijalni proletarijat!

Kulturni cilji.

Demokratska načela so danes v politiki, vsaj formalno, splošno priznana. Toda vkljub temu smo še daleč od resnične, vsestranske demokracije, ki naj bi bila vodilno načelo, ne samo v političnem, temveč tudi v gospodarskem, socijalnem in kulturnem življenju. Daleč smo še od časa, ko bo demokratičen bistveni del nazora naše družbe. Dokler ne pride do tega, pa so vsa ostala jamstva za demokracijo brez podlage, — toliko časa je tudi morebiti med tem doseženi cilj: Socijalistična družba le problematične vrednosti. Socijalizem je brez notranjega prerajanja v zraku sezidan. Ker le notranje prerajanje človeka v znamenju humanitete, človečanstva je predpogoj vsakega pravega napredka v smeri socijalizma. In to je naš kulturni cilj. Iz povedanega jasno izhaja, da je kulturni program narodno-socijalne stranke — načrt dela za doseg tega cilja-bistveni del našega celotnega programa.

Prvi pogoj za doseg navedenega kulturnega cilja in s tem socijalistične družbe je izobrazba. Socijologi potrjujejo, da le zmote in nevednost povzročajo neugodni položaj nižjih družabnih krogov, kajti; ne more biti zastopnosti, niti pravičnosti, dokler bo družba sestavljena iz članov, od prirode prilično enako oboroženih, ki pa ima od njih le majhen del socijalno dedščino resnice in idej, ki so izšle iz trudapolnih in globokih razmišljanj vseh minulih vekov, medtem ko je ogromni večini odtegnjena luč človeške kulture.

Vpoštevajoč človeško naravo, ki se lepih gesel v praksi nikdar ne drži, če leta niso del življenjskega nazora samega, in bi se jih tudi v materialni podlagi stvorjeni socijalistični družbi ne držala, moramo gledati predvsem na to, da postane izobrazba tako splošna, da bodo tudi v tem oziru odstranjene vse razlike, ki obenem z drugimi činitelji povzročajo neenakost današnje družbene organizacije in skrbeti moramo zato, da višja inteligenca posameznika ne bo postala sredstvo za obvladavanje in izkoriščanje razumstveno manj nadarjenih. Družba sama pa mora skrbeti zato, da izobrazba ne bo privilegij posejdenih.

Le ona praktična politika, ki se opira na zdravo kulturno moč naroda, vsestransko skrbeča za izobrazbo in prosveto najširših ljudskih vrst, se bo lahko izkazala z res trajnimi uspehi — in le v taki družbi bo politika res delo za obči blagor, ne pa sredstvo častihlepnosti in politične in gospodarske vladateljnosti, kot je to z malimi izjemami danes.

Izobrazba pa ne sme biti mrtva zbirka raznega znanja, zaključkov posameznih ved. Z izobrazbo kot tako mora iti roko v roki vzgoja v znamenju humanitete ideje, če hočemo, da se bo kodaj dosegel postavljeni kulturni cilj: Vzgoja povsod, v družbi, šoli in rodbini. Kako važno je skrbstvo za zapiščeno mladino je s tega vidika takoj jasno. Da je treba skrbeti za šoli odraslo mladino potom knjižnic, ljudskih univerz, čitalnic, muzejev, zbirk itd. je tudi razumljivo. V to svrhu je pa potrebno tako poučevalno kot tudi vzgojevalno delo temeljito reformirati. In ker je poučevalno in vzgojevalno delo osredotočeno v šoli, je potreba preurediti predvsem šolstvo.

Šolstvo se mora reformirati tako, da bo v doglednem času zmožno vzgojiti državljane, ki bodo po obisku vseh stopenj skupne šolske vzgoje stopili v življenje z enako splošno in različno sicer, a popolnoma enakovredno strokovno izobrazbo. To je temeljno načelo našega svetovnega programa. Reforma šolstva naj se vrši tako, da se v do sedanjem šolstvu ohrani vse, kar odgovarja posplošenju izobrazbe, odstrani in nadomesti z drugim pa naj se vse, kar tej zahtevi nasprotuje.

Drugo naše načelo je, da bodi šola šola in ne politika v najslabšem smislu besede. Šola se mora osamosvojiti, in to ne samo od cerkve, temveč tudi od države. Uprava pouka in vzgoje naj se prepusti učitelstvu. Učiteljski zbori naj se upravljajo sami. Automizacija in decentralizacija tudi v šolstvu je samo logična posledica demokratizma.

Najvišji princip poučevalnega dela je in mora biti znanstveno dognana resnica, ki hodi roko v roki z vzgojo k pravosti.

Nravnost stavimo nad verstvo, toda versko prepričanje je popolnoma svobodno in država mora varovati načela verske strpnosti.

Vsa vzgoja in ves pouk v navedenih smereh pa bi ne dosegel stavljenih ciljev, če ne bi imela tako plemenitega sočinitelja kot je umetnost. Umetnost povzdiguje človeka potom lepote k idejam čistega človečanstva in zato je naša naloga, da omogočimo uživanje in razumevanje umetnin najširšim ljudskim slojem. Tudi užitek umetnin se mora socijalizirati.

Če nakratko izrazimo naš kulturni program, rečemo: Skozi vero in lepoto k zemeljskemu raju vsega ljudstva.

Politične vesti.

Nova vlada. 16. t. m. je podpisal regent ukaz o sestavi nove vlade, ki je nastopna: Min. pred. Ljubomir Davidović, minister za prosveto Pavle Marinković, finančni minister Vojislav Veljković, zun. minister dr. Ante Trumbić, minister za promet Milorad Drašković, minister za pravosodje in konstituantno Kosta Timotijević, minister za javna dela Velislav Vulović, notranji minister Svetozar Pribičević, minister za pošto in brzojav dr. Edo Lukinić, minister za verstvo Tugomir Alaupović, minister za socijalno politiko in zastopnik ministra za zdravstvo Vitomir Korać, minister za trgovino in industrijo dr. Albert Kramer, vojni minister general Hadžić, minister za kmetijstvo in agrarno reformo dr. Fr. Poljak, minister za prehrano Viljem Bukšeg, minister za šumo in rudo Ant. Kristan. Novo ministristvo je sestavljeno iz demokratov in socijalnih demokratov ter ima precej obsežen delovni program.

Habsburgovske diktature na Madžarskem je konec. Bivši nadvojvoda habsburgovske hiše Jožef se je moral pod pritiskom razmer na Madžarskem in vsled energičnega protesta Jugoslovancev in Čehoslovancev na mirovni konferenci odpovedati vsej politični moči. Tako so šle zopet v nič vse spletke Habsburgovcev, ki pa gotovo še ne bodo odnehali spletkariti z upanjem na kakšen tronček. Na Madžarskem pride do sestave koalicijske vlade, o kateri bodo sodelovali tudi socijalisti.

Narodno-socijalna stranka na Madžarskem. Vsled neuspehov soc.-demokratske stranke v Budimpešti se je velik delavstva odločil, da ustanovi na narodni podlagi deželno stranko madžarskih delavcev. Delavstvo na Madžarskem se je ravno ob priliki zadnjih dogodkov prepričalo, da internacijonala ne more pomagati narodnemu delavstvu do boljše bodočnosti, ker izključuje njen mednarodni program dobrobit proletarijata posameznih narodnih držav.

Socijalni demokrati med seboj. Socijalistična revija „Demokracija“, kjer se še od nekdanj zbirajo ekstremni pristaši socijalne demokracije, proglašča v svoji zadnji številki komunizem, kot edino rešitev za proletarski razred. Sodrug Gustinčič zmerja dosedanje voditelje soc. demokratov s papeži, neso-

socijalisti in buržuji, ki so prišli v stranko iz dobičarskih namenov. Vse dosedanje politično delo socijalne demokracije imenuje godljo. Čudno mora biti pri sreči raznim Kristanom in Koracem, ko dobivajo tako nelaskava priznanja iz lastnih vrst. Doma si socijalni demokrati ustanavljajo komunistično stranko, v Belgradu pa sede na ministrskih stolčkih voditelji soc. demokratov po milosti meščanskih strank in prisegajo udanost kralju in državi. Dosednosti še nikdar ni bilo med soc. demokrati in jo tudi nikdar ne bo. Sicer smo pa prepričani, da bo prav kmalu prišel zopet dan, ko bo šla sodružica Štebi k ozmerjanemu kapitalist-sodragu Kristanu in se bodeta pobotala, kot sta se že. Zato se nikar ne smešite z bombastičnimi izjavami in literarnimi programi. Vse je prazen kavarniški dim!

Razumemo. „Naprej“ je izjavil, da kdor je pravi socijalni demokrat ne more biti Sokol. Radi verjamemo, da internacijonali ni povšeči gojitev narodne misli. To niso sedaj prvič in tudi ne zadnjič povedali.

Soc. demokrati in plebiscit na Koroškem. Naši zaupniki na Koroškem nam poročajo, da soc. dem. agitirajo za „ugoden“ izid plebiscita s tem, da koroško slovensko delavstvo strašijo z mizernimi razmerami v Jugoslaviji.

Mešetarjenje bivšega cesarja Karla. Z Dunaja poročajo, da se je grof Julij Andrassy mudil zadnje dni na Dunaju, kjer je imel porazgovore z različni politiki in kjer je dobil informacije ter navodila iz Švice. Nato je odpotoval v Budimpešto; poverjena mu je tudi naloga, da pri tej priliki obvesti nadvojvodo Jožefa o stališču, ki ga zavzema bivši cesar Karel napram položaju na Madžarskem. Po naziranju cesarja Karla naj oživi zopet mandat, ki ga je prejel nadvojvoda Jožef dne 26. oktobra 1918 na Dunaju od cesarja Karla kot homo regius na Madžarskem.

Nemci v zapadni Ogrski so se uprli Madžarom in poslali Nemški Avstriji prošnjo, naj zasedejo nemško-avstrijske čete nemške kraje v zapadni Ogrski. Madžari pa so zaprosili Romune, da zasedejo te kraje.

Švicarska socijalno-demokratska stranka za boljše življenje. Izredno zborovanje socijalistične stranke v Švici je sklenilo, da pristopi švicarska socijalistična stranka k tretji internacijonali.

9 milijardni kredit za Nemčijo. V nemški narodni skupščini se je predložila zahteva po državnem posojilu za računsko leto 1919. Finančni minister je pooblaščen, da nabavi kredit devetih milijard za izredne državne prispevke.

Ruska boljševiška vlada pred odstopom. Zanesljive vesti iz Stockholma zatrjujejo, da se Ljening s svojimi pristaši in sedanji člani komunistične vlade posvetuje o odstopu vlade. Najhujši nasprotnik nameravanega odstopa je Čičerin, ki pa ima med vodilnimi komunisti prav malo privržencev.

Splošna stavka v Alzaciji. V Mühlhausnu in okolici je izbruhnila splošna stavka, ki se je razširila tudi na tkalnice, vse javne urade in železnice. Po vsej dolnji Alzaciji se je razglasila splošna stavka. Tudi rudarji v saarski kotlini štrajkajo. Francoske vojaške oblasti so aretirale stavkarski odbor.

Romunski prestolonaslednik se je odpovedal prestolu zase in za svoje naslednike.

Izvolški, nekdanji ruski veleposlanik v Parizu, je umrl. Izvolški je bil tudi med glavnimi krivci svetovne vojne, kakor sploh vsi tedanji ministri imperijalističnih držav.

Prisilno posojilo v Italiji. Iz Rima poročajo, da nameravajo razpisati prisilno posojilo, od katerega pričakujejo mnogo uspeha.

Stranka vsakovrstnih kapitalistov SLS se je zadnje čase vrgla na delavstvo, kateremu obljublja najrazličnejše dobrine tega in onega sveta. Naše delavstvo, ki se je tekom vojne uživel v svoje razredno stališče kakor nikdar prej, pač ne bo šlo na limanice teh kapitalističnih agrarnih kalinov, katerih kolovodje so vse kaj drugega nego delavci. „Prijeteljev“ delavstva je mnogo-saj niso redki slučajji, da se celo najbolj sovražni kapitalisti izdajajo za pri-

jatelje proletarijata, toda noben kapitalist, če še tako reklamira delavske pravice, ne more delovati v blagor delavstva. Naše narodno zavedno delavstvo je dobro podučeno o ciljih kapitalističnih strank, med katerimi SLS ni ravno zadnja. Ta stranka je delavstvu ravnotako sovražna, kakor je sovražna bivša napredna, sedaj JDS. Seveda, delavcev potrebuje vsak kapitalist, da z njihovo pomočjo sebe okoristi v škodo proletarske mase. Z veseljem moremo konstatirati, da so vsi naporji takozvane Slovenske Ljudske Stranke brezuspešni. Delavstvo se jo izogiblje, ker ve, na zasleduje ta stranka vse kaj drugega kakor pa koristi delavstva, katerega more zastopati edinole delavska stranka, ki je NSS.

Socijalna politika.

Za izboljšanje življenjskih pogojev delavcev na Angleškem. V razpravi o zakonskem predlogu glede delavnega časa (48 ur na teden) in mezde ter pogodb med delodajalci in delojemalci je rekel Lloyd George, da se mora vse storiti, da bodo delavski pogoji v industrijah bolj človeka vredni. Pri tem pa bi morali delavci sami sodelovati. Vladi se bo morala posrečiti, vprašanje razdelitve dobička pravilno oceniti in varovati delavce proti brezdelju. Vlada si bo nadalje pridobila pravico kopanja vseh rud, posebno premoga. Iz kupne vrednosti se bo napravil fond za izboljšanje življenjskih pogojev jamskih delavcev, vendar pa vlada ne more sprejeti Sankeyev načrt, da bi premogovnike prevzela v lastno režijo. Vlada je samo za centralizacijo in reorganizacijo, in se bo kolikor mogoče izogibala, posegati v upravno kontrolo posameznih rudnikov. Dežela se bo razdelila na posamezne okoliše, ki se bodo potem upravljali enotno.

Postavodaja in alkoholizem. Sodelovanje postavodaje v boju proti alkoholizmu postaja vedno potrebnejše. Zlo, katero, izvira ponajveč iz pivskih navad in neštetihih priložnosti pijančevanja zlasti ob plačilnih dnevih in ob nedeljah, vodi vedno večje število naših mož in fantov v duševno in telesno propast. To zlo je postalo rak-rana, ki se bolj in bolj zajeda v meso in kri našega naroda. Vse dosedanje zasebno delo za omejitev alkoholne kuge ni rodilo zaželjenih uspehov ker ni imelo opore v odločni zakonodaji in ker ga v svoji mladosti uradni činitelji, katerim je bilo poverjeno nadzorstvo in zatiranje alkoholizma, niso podpirali. Zakrivati to dejansko stanje in mirno dalje gledati, kako nam najboljše moči naroda hirajo in ginejo, bi bilo nečloveško in nemoralno. Treba je stroge postave za omejitev alkoholizma! Vsaka oblika postave, tudi najradikalnejša, je upravičena pod pogojem, da je ista izraz ljudske volje. Stroga postava proti alkoholizmu pa bi gotovo ustregla želji vseh pošteno-mislečih slovenskih izobražencev in zahtev pretežne večine delavskih žena, mater in sirot!

Tedenske vesti.

— **Kovinarska stavka.** Kako ošaben je postal slovenski kapitalizem, nam dokazuje stavka kovinarjev v Ljubljani. Podjetniki so se obrnili na svojo organizacijo s posebno okrožnico, kjer pozivajo, naj se štrajkujočih ne sprejme na delo. Vabijo tudi nemške stavkolome. S tem hočejo strmoglaviti delavstvo in njegovo organizacijo. Ni naša organizacija, ki vodi ta boj in se s strani vodstva štrajkujočih morda tudi ni vse storilo, kar je v takih slučajih potrebno; toda nam je veliko ležeče na tem, da v tem boju zmaga delavstvo s svojimi upravičenimi zahtevami, zato se smatramo solidarni s štrajkujočimi.

— **Osnutek zskona o zavarnanju delavcev** je izdala v slovenskem prevodu Zveza bolniških blagajn v Ljubljani. Cena 15 kron. Vsem strokovnim organizacijam priporočamo, da si nabavijo osnutek zakona, prirede debatne večere in svojim centralnim organizacijam predložijo morebitne spremembne predloge.

— **Stavka poljedelskih delavcev.** Na Saksionskem je začela stavka poljedelskih delavcev. Upajo, da bo kmalu končana. Kljub temu, da so se poljedelskim delavcem pred kratkim določile mezde, zahtevajo le-ti sedaj novo dražnjsko doklado.

— **Nemški strokovni in znanstveni listi** se smejo uvažati v našo državo.

— **Uvoz sladkorja.** Ministrstvo za prehrano je dovolilo zasebnim trgovcem uvoz 500 vagonov sladkorja.

— **Kovinarska stavka v Ljubljani.** Kovinarji, zaposleni v tovarnah Zabkar, Tönnies in Samassa so že delj časa v stavki, ker sedanja imejteljica teh tovarn Jadranska banka noče ugoditi upravičenim zahtevam delavstva po zvišanju dnevnih mezd.

Navodila za „I. Jug. D. J. Srednješkolski Svobod. Šhod v Celju“. Vsem onim tovarišem, ki se mislijo udeležiti našega shoda, javljamo sledeče: Hrana in stanovanje je za one tovariše, ki se pravočasno javijo, preskrbljena za 3 dni, to je 31. avg., 1. in 2. sept. Na vseh železnicah našega kraljevstva so udeleženci deležni 50% popusta i. s. na državnih železnicah od 25. avg. do 7. sept. na južni železnici pa od 29. avg. do inkl. 4. sept. V svrhu znižanja železniške vožnje se morajo tovariši zglasiti pri pristojni železniški blagajni s sledečimi dokumenti: 1. Zadajim šolskim spričevalom, 2. od najbližje politične oblasti potrjeno identično izkaznico, 3. posebnim pozivom priprav. odbora, ki se mu bo vposlal, potem, ko se javi priprav. odboru v Celje. Na državni železnici dobe udeleženci polovične vozne listke, na južni pa pri vožnji v Celje celi vozni listek, ki velja tudi za povratek.

— **Obsojen veržnik.** 19. t. m. se je zagovarjal pred deželnim sodiščem tržaški trgovec Franc Rozman. Med vojno je prodajal za 20% do 366% dobičkom. Največ je zaslužil z oljem in mastjo. Sodišče ga je obsodilo na tri tedne strogega zopora in v 10.000 K denarne globe.

— **Predor pod morjem med Angleško in Francijo** bodo pričeli graditi že v najkrajšem času. Delo bo stalo okoli 100 milijonov frankov in bo končano v 4 do 5 letih. Ko bodo predor izročili prometu, bo trajala vožnja iz Pariza v London samo 5 ur.

— **Samomor komunisti.** V mestecu Szent Endre blizu Budimpešte se skrivajo komunisti. V szentendreškem gozdu se je 17. t. m. ustrelil zloglasni komunist Filip Engländer-Fodor, o katerem se govori, da je ropal cele mrličje. Skrival se je že delj časa in je izvršil samomor v trenutku, ko so ga orožniki hoteli aretirati. V Szent Endreju so dosedaj aretirali 83 komunistov.

— **Prijeti bosanski špijoni.** Iz Sarajeva poročajo: Znani konfident bivših bosanskih oblastnikov Gjuro Lukić, Albanec, z imenom „Črnogorac“, je bil aretiran skupno s svojim bratom Matom. Prepeljali so ju v Peč, da ju tam zaslišijo.

— **Žalosten konec narodnega izdajalca.** Iz Belgrada poročajo: V Velesu se je ustrelil trgovec Rista Siračević, ker ga je pekla vest radi krivic, ki jih je povzročil za časa okupacije tamkajšnjemu srbskemu življu.

— **V prisilni delavnici v Ljubljani** je bilo od leta 1913. do 1918. interniranih 226 prisiljencev. Med temi je bilo 80% slučajev, pri katerih je bil alkohol vir delomrznosti in kaznivih dejanj. Teh 226 prisiljencev je imelo v razsodbah 596 kazni in sicer 312 radi vlačugarstva, 121 prisiljencev je bilo interniranih prvič, 53 drugič, 26 tretjič, 11 četrtič, 10 petič, 3 šestič in 2 devetič.

— **Vojaki ubili detektiva.** Na progli Ozijek—Vinkovci so neznan vojak ubil detektiva, ki je hotel izslediti zlikovce, ki so na tej progli kradi. Enega izmed tatov so že aretirali 16. t. m. v Bosanskem Brodu.

— **Pisemski promet z Rusijo zopet odprt.** Pisma se lahko pošiljajo v vse ruske pokrajine, ki niso zasedene od boljševikov. Priporočena pisma še ne gredo.

— **Prepoved odsvojitve veleposestev.** Uradne „Narodne Novine“ priobčujejo naredbo prestolonaslednika

regenta Aleksandra o prepovedi odsvojitve veleposestev. Naredba prepoveduje vsakršno odsvojitve potom pravnih poslov med živimi kakor tudi potom dražb, bodisi prostovoljnih, bodisi javnih. Nadalje se prepoveduje tudi obremenjene prizadetih veleposestev. — Pojem veleposestva je različen v različnih delih države. V Sloveniji se smatrajo za veleposestva vsa tista posestva, ki merijo nad 75 ha obdelanega zemljišča ali 200 ha zemljišča sploh. Na Goriškem, v Istriji in Dalmaciji so veleposestva ona posestva, ki merijo 50 ha obdelanega zemljišča ali 100 ha zemljišča sploh. V drugih pokrajinah države se gibljejo meje med 100 do 300 ha obdelanega, oziroma med 300 do 500 ha zemljišča sploh. Za vsako odsvojitve, oziroma obremenitev teh zemljišč je potrebno posebno dovoljenje ministrstva za agrarno reformo.

— **Ustreljen tihotavec.** Pri Mariji Snežni blizu Cmureka so 13. t. m. orožniki ustrelili Jakoba Krambergerja, ker se zaloten pri tihotapljanju živine čez mejo na ponovno poziv ni ustavil.

Državna posredovalnica za delo, podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 11. avgusta do 16. avgusta 1919, je iskalo dela 118 moških in 58 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 40 moških in 37 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 58. Pri vseh podružnicah „Državne posredovalnice za delo“ je od 1. januarja 1919 do 16. avgusta 1919 iskalo dela 12436 delavskih moči, dejodajalci so pa iskali 10.687 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 3835. Dela iščejo: pisarniške moči (337), trgovski sotrudniki in sotrudnice (215), dainarji in dainarice (138), služkinje in kuharice (115), peki, mlinarji, mesarji, slugi, pazniki, hišniki, vratarji, krojači, šivilje, natakariji, natakarice, tovar. in poljske delavke in delavci, ekonomski, oskrbniki, monterji, strojniki, ključavničarji itd. — Delo je na razpolago: služkinjam, kuharicam, hlapcem, težakom, navadnim delavcem, dainarjem, zidarjem, mizarjem, poljskim delavcem in delavkam, stavbenim ključavničarjem, vajencem razne stroke, gozdnim delavcem, tesarjem, elektrotehnikom, pletarjem, pis. močem itd.

Narodno soc. stranka.

Pripravljani odbor U. S. S. je imel po zborovanju zaupnikov že dve seji. Izvršil je že mnogo dela, ki se porazdeljuje po odsekih. Sklenil je, da se takoj prične z ustanavljanjem krajevnih organizacij v Ljubljani in po deželi širom cele Slovenije. Program naš je izražen v resolucijah, ki so jih sprejeli soglasno zaupniki. Odbor je pa tudi že izdelal statut za krajevne organizacije, ki ga danes prinašamo na drugem mestu. Na podlagi tega statuta se bodo za sedaj ustanovljale krajevne organizacije. Članarino je določil odbor za sedaj do konca tega leta z zneskom po 2 K. Vsakdo, ki pristopi h krajevni organizaciji, dobi potem, ko ga odbor organizacije sprejme in izvršilni odbor potrdi, izkaznico, ki se glasi na njegovo ime. Krajevno organizacijo je mogoče ustanoviti povsod, kjerkoli se priglasi vsaj 20 članov. Odbor je nadalje sklenil, da priredi drugi mesec politično, in če mogoče, tudi govorniško šolo.

Zbor delegatov se vrši začetkom prihodnjega meseca. Sklepal bo o našem končnem programu in o organizacijskem statutu. Ta zbor bo dal smernice, v katerih se bo gibalo ustanavljanje stranke, kar se bo izvršilo začetkom meseca oktobra. Dan zborovanja in dnevni red se bo javil pravočasno.

Somišljenike prosimo, da statut za krajevne organizacije, ki ga danes prinašamo na drugem mestu, preštudirajo in javijo stranki svoje pomisleke in nasvete. Istotako jih pozivljamo, da prično takoj s pripravami za ustanovitev krajevnih organizacij. Kjerkoli se želi ustanoviti krajevno organizacijo, naj se to javi pripravljalnemu odboru, da ukrene potrebno za ustanovitev.

Zbor ljubljanskih zaupnikov se vrši v četrtek, dne 23. t. m., v (brž-

čas) mali dvorani „Mestnega doma“. Čas in kraj zborovanja bomo javili pravočasno. Na tem zborovanju se bomo dogovorili o vsem, kar treba za ustanovitev krajevnih organizacij v Ljubljani. Pozivamo že sedaj zaupnike, da se zborovanja polnoštevilno udeležijo.

Narodno-socijalna Zveza.

Podružnica N.S.Z. v Sevnici. Po dolgem prizadevanju se je N.S.Z. vendarle posrečilo, da sta bila bavorska hujškača in izzivača Lavre in Backhans poslana preko meje. Skušala sta se na vsak način odbržati in sta v ta namen nabirala podpise. Delala sta tudi na to, da vpostavita br. Winkle zopet stare razmere in s tem neprestano strašila delavce. Je pa še neki drugi nemški hujškač v tovarni, baron Grundscheiber, radi katerega je vložena spomenica in kateremu je naša kratkovidna vlada podelila jugoslovansko državljanstvo. — Na shodu, ki ga priredi podružnica N.S.Z. v Sevnici v nedeljo, 24. t. m. govori tajnika N.S.Z. tov. Tavčar in Brandner.

Mesarska skupina N.S.Z., ki se vsak teden shaja, se peča največ s tem, kako odпомoči velikemu številu brezposelnih mesarskih pomočnikov, ki jih je v Ljubljani okrog 50. Ker ima vnočevalnica za živino in mast zaposlene skoro same tujce in je poslovodja Martinc začel odpuščati člane N.S.Z., je mesarska skupina pri ravnateljstvu vnočevalnice odločno protestirala proti temu. Iz vsega dobimo vtis, da to podjetje z gotovim namenom protežira tujce. Naša organizacija bo posvetila razmeram v vnočevalnici največjo pozornost.

Podružnica NSZ v Šoštanj. Preteklo nedeljo popoldne je bila ustanovljena podružnica NSZ za Šoštanj in okolico. Zborovanje, ki se je vršilo v hotelu „Jugoslavija“, je vodil zaupnik NSZ Vek. Kvartič, osrednje vodstvo NSZ pa je zastopal strok. tajnik A. Brandner, ki je govoril o delavskih razmerah in organizaciji, strokovni, družni in politični kot sredstvo v boju proti kapitalističnemu razredu. Smo socialisti, od soc. dem. nas ločijo samo narodni razlogi. Govornikovim besedam, ki so jih zborovalci poslušali z velikim zanimanjem, je sledilo burno pritrjevanje. Nalo je bil izvoljen sledeči odbor: Volk Jakob, predsednik; Dvornik Ivan, podpredsednik; Kvartič Vekoslav, tajnik; odborniki: Ravljen Josip, Medved Fr., Hofbauer Josip, Perovec Fran, Perovec Anton, Novak Anton. — V Šoštanju si nemčurji prizadevajo s pomočjo soc. dem. priti zopet na površje, zato pozdravljamo novo organizacijo.

Dopisi.

Zagorje ob Savi. Z veseljem smo tu zaznali o nameravani ustanovitvi narodno-socijalne stranke, katera je že dolgo potrebna. Mi Slovenci smo po ogromni večini le mali ljudje. Vodijo nas pa le imenitni gospodje, doktorji in drugi veljaki, ki imajo proklete malo smisla za malega človeka. Temu bode sedaj konec! Sami bomo vzeli našo usodo v roke ter nastopili za naše interese, kar bo de tem lažje, ker se ne bo treba ozirati ne na levo ali desno. Dela, težavnega in požrtvovalnega, bode treba mnogo, posebno v Zagorju, kajti marsikaj bode treba spremeniti. Za danes le en slučaj: Tu imamo glavno zalogo tobaka in šest trafik. Glasom soglasnega sklepa Narodne vlade, bi se mogla oddati tako glavna zaloga tobaka, kakor tudi trafike, na novo. Pri novi oddaji se upoštevajo tudi sedanji lastniki trafik, če so potrebni, sicer pa invalidi; a kaj je ukrenil g. poverjenik za finance v Ljubljani. Razpisal je na novo ter oddal trafiko, katero lastnica je stara vdova brez premoženja in dohodkov, med vsemi trafikanti v Zagorju resnično uboga, dočim so se pustile trafike onim lastnikom, ki se nahajajo v ugodnih razmerah. Mnogo invalidov je tu, ki prosijo, oziroma bi prosili za trafike, če bi bile razpisane. Zakaj ti obziri na imovite ljudi, ko je toliko revežev in invalidov?

Trbovlje. Povsod so poštne razmere boljše, kakor pa pri nas v Trbovljah. Časopisi pridejo vedno dva dni pozneje kot v druge kraje. Kaj neki mora biti vzrok?! In še več drugih neprijetnih stvari je tu. Imamo na postaji nekega uradnika, ki kratkomalo ljudi zavrača z „jaz ne sprejem nika-koršnih znamk za vozne listke,“ ker to pri njemu ni denar. To njega nič ne briga, kje boš dobil drobiž, da bi si kupil vozni list. Zahtevamo malo več obzirnosti napram občinstvu v teh težkih časih, ko ni pri najboljši volji mogoče priti do drobiža.

Kočevo. Poročajo nam naši člani, da je pekar Hans Rankel svojega pomočnika odpustil iz službe, ker se je udeležil sokolske veselice in nosil sokolski trak. Veselice na premogokopu so se udeležili vsi Kočevarji, pehi skupno s socijalnimi demokrati samo nemške himne in kričali „Heil die Internationale!“ Predsednika Windischmanna pa so nosili na ramah in vpili: „Heil Windischmann!“ Pošten, zaveden slovenski socialist mora pljuniti na tako internacijo in jej z gnusom obrniti hrbet.

Kočevo. Župa ljubljanskega Sokola I je priredila dne 17. t. m. v Kočevju svoj zlet z javno in tekmovalno telovadbo. Veličasten je bil pogled na Sokolstvo, ki je vkorakalo v bivše nemško mesto. Dosedaj zapostavljeni kočevski Slovenci smo se začutili oproščene jarma nemškega šovinizma, ki nam je onemogočil vsak razvoj in razmah. Le socijalnim demokratom ni bila povšeči proslava narodne misli in volje. Kot vedno so tudi na ta dan pokazali sovraštvo do vsega, kar čuti in ve, da je Slovenec. Priredili so zunaj Kočevja v potuho Nemcem veselico, da zmanjšajo vtis sokolskega nastopa. Vendar so s tem nečednim početjem prav žalostno pogoreli. Rdečkarske veselice se Slovenci niso udeležili in je bila na veselici izključno le nemška meščanska družba, ki s svojimi rdečimi odznaki ni mogoče kazala smisla za internacijo ali socijalizem, ampak samo sovraštvo do naše narodne osamosvojitve. Tako vidimo prav povsod, da so soc. demokratične organizacije zato, da prirejajo protislovenske veselice v družbi naših največjih sovražnikov. Še več, prirejajo jih zato, ker Nemci zahtevajo in hočejo ohladiti svojo jezo nad tem, da jim je enkrat za vselej odklenkalo, da bi pobijali naše ljudi na naši zemlji.

Razmere pri podružnicah „Ljubljanskega konsumnega društva“ na Koroškem. Ni se nam mogoče dalje premagovati — primorani smo Vas opomniti gospodje voditelji „Konsumnega društva“ — posebno pa Vas gospod ravnatelj Kristan na razmere oziroma delovanje Vaših nastavljenecv. Naša vlada se prizadeva, da ugotovi našim željam in pošilja med nas ljudi (uradnike), ki se v prostem času žrtvujejo za delo na narodnem polju in nas učijo našega milega jezika. A žali Bože, pojavile so se pa tudi prikazni, ki hočejo delo teh zavednih in požrtvovalnih gospodov onemogočiti. In te vrste ljudi najdemo predvsem v imenovanih konsumih. Če jih vidiš v prostem času v družbi, ne slišiš družega, kot brbljanje v blaženi nemščini. Namesto, da bi nas naučili naših krasnih slovenskih pesni — pojejo rajše n. pr. „Wien, Wien, nur du allein“ itd. Seveda se prikupijo s tem pri nekaterih naših damah, ki še vedno mislijo, da pridejo pod Nemško Avstrijo, a obenem pa pozabijo na nas uboge delavce in kmete. — Vprašamo Vas torej, gospod Kristan, ali res nimate, oziroma ne najdete bolj zavednih ljudi, da nam jih pošljete, da nas organizirajo in zidajo temelj pod nami, da bomo postali časoma vredni bratje in sestre naših kranjskih in štajerskih rojakov. Ne potrebujemo elementov, ki se spreminjajo kot vreme in če jim daš „groš“, zakričijo „Heil“. Upamo in prosimo, da ugodite naši skromni želji in izmenjate te gospode z vrlimi slovenskimi trgovskimi sotrudniki. —

Ljudstvo Mežiške doline.

Zahtevajte »Narodnega Socijalista« po vseh gostilnah in kavarnah!

Narodno gospodarstvo.

Tržaški Lloyd. Po poročilu ravnateljstva Tržaškega Lloydja se nahaja od 72 milijonov delniške glavnice okoli 37 milijonov v italijanskih rokah, tako da so Italijani faktični gospodarji tega društva. Društvo je odpustilo do sedaj skoro vse uradnike slovenske narodnosti. Lloydove delnice notirajo okrog tisoč lir.

Za zboljšanje poljedelstva. Centralna vlada je po posebni komisiji nakupila na Angleškem večjo množino poljedelskih strojev, umetnih gnojil in drugih za poljedelstvo nujno potrebnih stvari. Izdala je v to svrhu 400.000 funtov šterlingov (funt šterling znaša 24:80 dinarjev).

Letošnja letina. Kot kažejo poročila iz vseh delov države, bo letošnja letina pri nas jako ugodna. Žetev je izpadla v splošnem ugodno, pšenica in rž v Banatu jako dobro, ječmena je v Srbiji v izobilju. Manj se je pridelalo sladkorne pese, tako da bo treba sladkor letos še uvažati, skrbjeno pa je zato, da se sladkorna industrija v kratkem času tako vzdigne, da bo zadostovala domači porabi. Stanje vinogradov je dobro in če bo september topel, bo kapljica tudi dobra. Tudi živinske krme je dovolj.

Železna ruda. Vsak dan čitamo o odkritju tega ali onega premogokopa, ki se nahaja pri nas na Slovenskem. To je zelo dobro znamenje za našo mlado industrijo in seveda pri tem tudi za našo valuto. A ne samo premoga, tudi železne rude, nam hrani naša zemlja dovolj. Če bomo znali izkoristiti te skrite zaklade, se nam povzdigne industrija v kratkem

na najvišjo stopnjo in pa, kar je gotovo tudi zelo važno, naše delavstvo bo imelo dovolj dela in zaslužka doma. Pa naj pridem zopet k stvari sami — železna ruda. V bližini Mokronoga je več rogov, kjer so iskali in kopali železno rudo, a najbrže jim je vselej zmanjkalo denarja, da bi kopali naprej. Do Hrastnika je iz Mokronoga 1 uro, gre se čez Sv. Rok, Jeserice — in še par streljajev, pa smo tam. Tu so kopali še med vojno. Imela je vse v rokah neka nemška družba, katero je zastopal g. Hofman. Isti, bil je inženjer, se je izdajal za lastnika rudokopa, včasih pa tudi za — prezidenta — omenjene družbe. Jud je bil, pa mu ni nobeden dosti verjel. Kmalu po prevratu je izginil, delo se je vstavilo in sedaj počiva. Starejših rogov, kjer so kopali železno rudo, je pa še več v tukajšnji okolici. Najbolj poznani rovi so takozvane — Ajdovske jame — komaj četrte ure od trga oddaljene, poznane tudi z imenom Zapečarske jame. Kraj se imenuje Zapečar. Tu so nazadnje kopali pred 20—30 leti. Skoro pred vsakim vhomom v rov so kupi kamenja, prinešenega iz rogov ven. Prav lahko se dobi, če se le malo pobrska, lepe kose železne rude. Je pa še več takih rogov tu, pa tudi sploh v okolici Mokronoga. Nekateri rovi so že zasuti, vsaj vohodi, vendar dobro bilo, da stvar preiščejo strokovnjaki. Zakaj, če je Jud 5 let kopal in iskal, je bil gotovo prepričan, da mu bo enkrat — notri neslo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Ivan Tavčar.

Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

V Ljubljano potujočemu občinstvu se priporoča restavracija v Prešernovi ul. 9.

„Zvezna tiskarna“ v Ljubljani, Stari trg

izvršuje tiskovine vseh vrst, kakor: časopise, knjige, brošure, cenike, lepake, letake, usporedne, tabele, računa, kuverte in pisarniški papir s firmo, vizitke, naslovnice, računsko zaključke in vsa v to stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Najlepše darilo mladini

je povest slovenskega dečka iz pretekle svetovne vojske

„DORE“

Knjiga je lepo ilustriрана ter bo v mestu in na deželi vzbudila veliko zanimanje. Cena vezani knjigi je K 4.—. Dobiva se v knjigarnah kakor tudi v Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marjin trg 8.

Zbirko zanimljivih povesti in novel z Gorenjskega obsega knjiga:

„Šopek

— samotarke“

Spisala znana povsod priljubljena ljudska pesnica in pisateljica M. Komanova. Založila in izdala

Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marjin trg 8. Cena vezani knjigi K 5.—, broširani K 4.—.

Westinghouse Watt
Kremmezky Metax

Pravi firnež

u priznano najboljši in zanesljivi kakovosti.

Use vrste barv, barve za obleke, suhih in oljnatih, mavca (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, prašno olje, karbolinaj, steklarski in mizarški klej, pleskarske, slikarske in zidarne žopiče, kakor tudi druge v to stroko spadajoče predmete ima še vedno v zalogi turška

A. Zankl, sinovi

Ljubljana.

Ceniki se za časa vojske ne razpošiljajo.

Odprl sem „HOTEL BEOGRAD“

(dosedaj Sandwirt) v Slovenjgradcu,

kjer se nahaja gostilna, kavarna, mesarija, prenočišča, kegljišče, krasen vrt in se dobe vozniki na vse strani. Točil bom vedno najboljša vina in pivo ter kavo. Vsak čas se bodo dobila mrzla in topla jedila. — Imel bom na zalogi vina vseh vrst ter sadjevec na drobno in debelo v sodih in steklenicah.

Za obilen obisk in naročila se priporoča Andrej Oset, Hotel Beograd, Slovenjgradec.

BARVA in KEMIČNO — ČISTI

vsakovrstno blago

obleke

in PERE

in

SVETLOLIKA

domače perilo

ovratnice, zapesnice

(pošilja po isto na dom)

in srajce

tovarna Jos. Reich

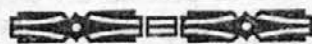
Ljubljana, Poljanski nasip št. 4.

Podružnica: Šelenburgova ulica št. 3.

K. Linhart, urar

Marija Terezija c. 7.

Velika zaloga zlatih, srebrnih in niklastih ur kakor Omega, Schaffhausen, stenske ure z nihalom po najnižji ceni. Popravila se sprejemajo vsaki čas in se solidno izvrše. 990

Plačajte naročnino za „NARODNEGA SOCIJALISTA“, drugače se Vam list ustavi! Pridobivajte naročnike!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog . . . . . K 80.000.000
in rezervnega zaklada . . . . . „ 2.500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Glavnica: 200.000.000 kron.

Rezerve okrog 150.000.000 kron.

Podružnica kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani

Prešernova ulica 50 v lastnem posloplju.

Prodaja in nakup vrednostnih papirjev; borzna naročila; sprejem in oskrba depotov z vestno revizijo žrebalnih efektov; samoshrambe (Safe-Deposits) pod lastnim zaklepom strank; krediti in predujmi vsake vrste; inkaso in eskont-menic; nakazila in izplačila na vsa mesta tu- in inozemstva; potovalna kreditna pisma; sprejem denarnih vlog na knjižice in tekoči račun, itd.

663 1

Jadranska banka

Delniška glavnica: K 30.000.000.—, Rezerva nad K 10.000.000.—.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metkovič, Opatija, Split, Sibenik, Trst, Zader.

Ekspozitura: Kranj.

Brzojavni naslov: Jadranska.

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek: plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.